

ब्रह्मोपनिषद्

ब्रह्मसमाधिना
पथिको माटे
पूर्ण
पाथेय.

ब्रह्मशतकापराभिधानम्
नवनिर्मितं प्रकरणम्

ब्रह्मोपनिषद्

- नवसर्जनम् - गुर्जरानुवादः - सम्पादनम् •
प्राचीनश्रुतोद्धारक
प.पू.आ.श्रीहेमचन्द्रसूरीश्वरशिष्याः
प.पू.आ.श्रीकल्याणबोधिसूरीश्वराः

प्रकाशकः

श्री जिनशासन आराधना ट्रस्ट

कृति : ब्रह्मोपनिषद् (ब्रह्मशतक)

कृतिकार : प.पू.आ.श्रीकल्याणबोधिसूरीश्वरज
महाराज

कृतिभाषा : संस्कृत

कृतिप्रमाण : १०२ श्लोक

विषय : ब्रह्मसमाधि

विशेषता : जिनागमकथित दश ब्रह्मयर्थसमाधि पर
प्रकाश पाथरती प्रायः अेक मात्र उप-
लब्धमान स्वतंत्र कृति. ब्रह्मसमाधिना
पथिको माटे अेक पूर्ण पाथेय

वि.सं.२०६८ • वी.सं.२५३८ • सने २०१२

प्रथम आवृत्ति, प्रति : ५००

No Copyright. • Reproduction Welcome.

❀ પ્રાપ્તિસ્થાન ❀

1) શ્રી અક્ષયભાઈ શાહ

506, પદ્મ એપાર્ટ., જૈન દેરાસર સામે, સર્વોદયનગર,
મુલુંડ (પ.), મુંબઈ-400 080. મો.: 9594555505
Email : jinshasan108@gmail.com

2) શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ સંઘવી

6-બી, અશોકા કોમ્પ્લેક્સ, જનતા અસ્પતાલ પાસે,
પાટણ (ઉ.ગુ.) ફોન : 9909468572

3) મલ્ટી ગ્રાફિક્સ

18, Vardhaman Bldg., 3rd Floor, Khotachi Wadi,
Prarthana Samaj, V. P. Road, Mumbai – 4.
Ph.: 23873222 / 23884222.
E-mail : support@multygraphics.com

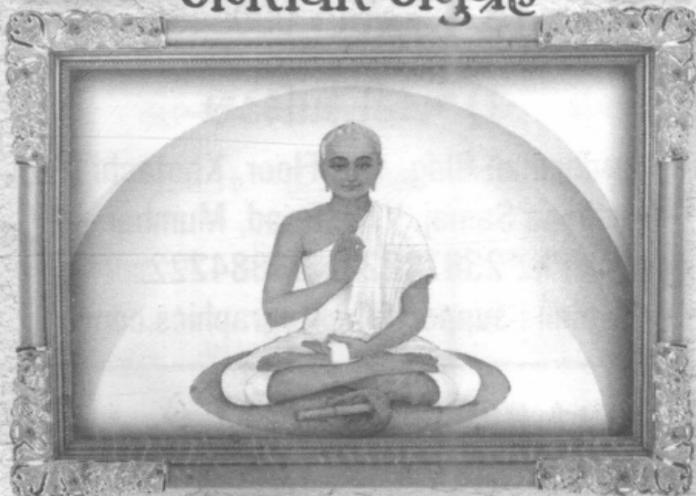
પ્રસ્તુત પ્રકાશન જ્ઞાનનિધિમાંથી થયેલ છે. માટે ગૃહસ્થો
જ્ઞાનનિધિમાં તેનું મૂલ્ય અર્પણ કરીને માલિકી કરી શકશે.

Website : www.divineKnowledge.org.in

चरमतीर्थपतिः करुणारागरः श्रीमहावीररवामी

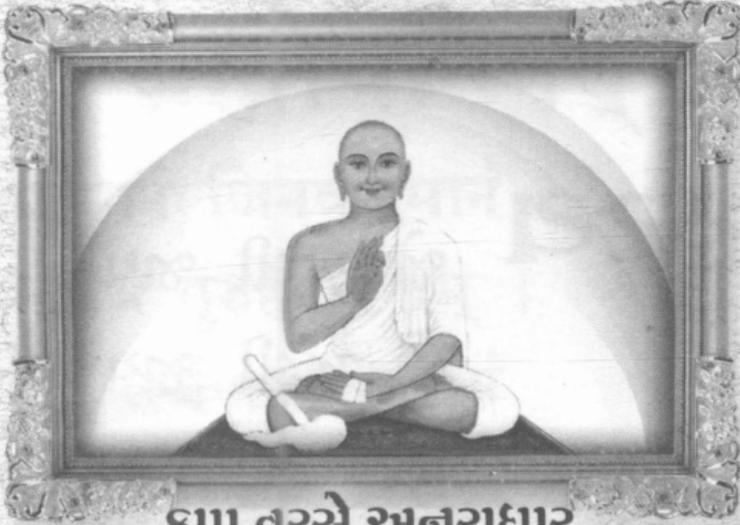

अनराधार अनुग्रह

अनन्तलब्धिनिधानः श्रीगौतमरवामी

पञ्चमगणधरः श्रीसुधर्मास्वामी

इषा वरसे अनराधार

सिद्धांतमहोदधि सुविशालगरुडसर्जक प. पू. आचार्यदेव
श्रीमद्विजय प्रेमसूरीश्वरः महाराज

वर्धमान तपोनिधि न्यायविशारद प. पू. आचार्यदेव
श्रीमद्विजय भुवनभानुसूरीश्वरः महाराज

अज्ञेय गुरुसमर्पित गुणगणनिधि प. पू. पंन्यासप्रवर
श्री पद्मविजयः गणिवर्य

सिद्धांत दिवाकर प. पू. गरुडधिपति आचार्यदेव
श्रीमद्विजय जयधोषसूरीश्वरः महाराज

वैराग्यदेशनादक्ष प. पू. आचार्यदेव
श्रीमद्विजय हेमचन्द्रसूरीश्वरः महाराज

णमोत्थु णं समणस्स भगवओ महावीररस
श्रीप्रेम-भुवनभानु- पद्म जयघोष हेमचन्द्रसूरिभ्यो नमः

२६२४ જો ખુલી જાય

તો ખુલી જાય

મોક્ષના તાળા પણ.

આગમની પ્રસાદી

આપણું પરમ સૌભાગ્ય

ચાલો,

લૂંટી લઈએ.

- આ. કલ્યાણબોધિસૂરિ

अथ

ब्रह्मोपनिषद्

श्रीवर्द्धमानं जिनवर्द्धमानं
सूरीन्द्रमेवं गुरुहेमचन्द्रम् ।
प्रणम्य नम्यं रमणीयरम्यं
सद्ब्रह्मणोऽहं कथये रहस्यम् ॥१॥

आर्हन्त्यनी लक्ष्मीथी वर्धमान
श्रीवर्धमान जिन अने
सूरीन्द्र गुरु हेमचन्द्र
रमणीयथी य रमणीय
ओ वंदनीयने वंदन करीने प्रबंध रयुं छुं
ब्रह्मोपनिषद्.

नाकारणं कार्यमितीह नीतिः
कार्यप्रसूतिर्ननु कारणाच्च ।
कार्यास्पृहाणामत एव कार्यं
न कारणत्यागमृतेऽस्ति किञ्चित् ॥२॥

એવી નીતિ છે

કે કારણ વિના કાર્ય થતું નથી
ને કાર્યનો જન્મ કારણથી જ થાય છે.
માટે જો 'કાર્ય' ન જોઈતું હોય,
તો બીજું કાંઈ જ કરવા જેવું નથી
સિવાય કારણત્યાગ.

ब्रह्मप्रघातो मतमत्र कार्यं
तत्कारणं ब्रह्मविगुप्तिघातः ।
तद् गुप्तिघातं परिहृत्य नित्यं
सद्ब्रह्मरत्नं परिरक्षणीयम् ॥३॥

अहीं જે 'કાર્ય'ની વાત છે
એ છે બ્રહ્મવિઘાત.
ને એનું કારણ છે
બ્રહ્મગુપ્તિનો વિઘાત.
માટે બ્રહ્મગુપ્તિના વિઘાતનો ત્યાગ કરીને
હંમેશા રક્ષા કરવી જોઈએ
શુદ્ધ બ્રહ્મરત્નની.

स्मर्त्तव्यमत्राऽऽगमवाक्यमेतन्
मिथ्यादृशो लक्ष्म हि गुप्तिघातः ।
अतः स्वरूपं ह्यवगम्य गुप्तेः-
स्तद्क्षणार्थं यतनीयमुच्चैः ॥४॥

अहीं याद करवा જેવું છે
મહાનિશીથ આગમનું આ વાક્ય
કે ગુપ્તિની વિરાધના
એ લક્ષણ છે
મિથ્યાદૃષ્ટિ મુનિનું.
માટે જાણવું જોઈએ ગુપ્તિનું સ્વરૂપ
અને અત્યંત પ્રયત્ન કરવો જોઈએ
તેના રક્ષણ માટે.

(अनुष्टुप)

तद् वृत्तनवकं वक्ष्ये,
प्रत्येकं नवगुप्तिसु ।

दशमं चाप्यभिधास्ये,
ब्रह्मसमाधिपूरणम् ॥६॥

अे माटे

नव गुप्तिमां-प्रत्येक पर

नव-नव श्लोक कहीश

अने दशमा पाण नव श्लोक कहीश

जे एशे

दशमुं

ब्रह्मसमाधिस्थान.

स्त्रीसंसक्तालयं दृष्ट्वा

रात्रावपि विहारकृत् ।

ब्रह्मशिरोमणिः सोऽस्तु

प्रेमसूरीश्वरः श्रिये ॥१-१॥

જોયું

કે આ મકાનમાં તો સ્ત્રીઓ છે

અને વિહાર કર્યો

રાતે પણ

એ બ્રહ્મશિરોમણિ સૂરિ પ્રેમ

પ્રદાન કરે અમને

બ્રહ્મલક્ષ્મી.

मूषकानां यथा वासो

बिडालनिकटेऽशुभः ।

तथा ब्रह्मचराणां तु

स्त्र्यालयः प्रलयावहः ॥१-२॥

बिलाडीनी पासै

उंढरो रडे

अे जेम सारुं नथी

अराअर अे ज रीते

स्त्रीवाणुं मकान प्रलय नोतरे छे

अ्रह्मयारीओ पर.

अग्निकुण्डसमा नारी

घृतपिण्डसमो नरः ।

संसर्गेण विलीयेत

स्त्र्यालयः प्रलयावहः ॥१-३॥

स्त्री अटले अग्निनो कुंड

अने पुरुष

अटले 'धी'नो पिंड

बस

संसर्ग थयो नथी

अने पीगण्यो नथी

भरेभर

प्रलय छे स्त्रीसंसक्त भकान

श्रोत्रिय इव मातङ्गं

सतीव पुंश्चलीं तथा ।

ब्रह्मभृद् वर्जयेन्नारीं

स्त्र्यालयः प्रलयावहः ॥१-४॥

वेदपाठी ब्राह्मण

जे रीते ચંડાળનું વર્જન કરે

અને સતી

જે રીતે કુલટાનું વર્જન કરે,

બરાબર એ જ રીતે

બ્રહ્મચારી સ્ત્રીનું વર્જન કરે

સમજે છે એ

પ્રલય જ છે સ્ત્રીયુક્ત પ્રતિશ્રય

स्यादतो ब्रह्मणि शङ्का

काङ्क्षा स्त्रीसेवनेऽथ वा ।

विचिकित्साऽपि वा चित्ते

स्त्र्यालयः प्रलयावहः ॥१-५॥

लोको शंका करशे, तारा ब्रह्मचर्यमां
तने य ईच्छा थशे..स्त्री - सेवनी
ने या तो
उमाडोण थई जशे....तारुं चित्त
भस
प्रलय अटले प्रलय

समापद्येत भेदं वा-

प्युन्मादं प्राप्नुयात्तथा ।

दीर्घकालीनरोगं वा

स्त्र्यालयः प्रलयावहः ॥१-६॥

या तो थशे थारित्रनो भेद

या तो पाभीश नर्यो उन्माद

ने या तो भोग बनीश

अेवा रोगनो

जे लांबो समय तारो साथ नहीं छोडे

शानमां समञ्च ज्ञ

प्रलय छे स्त्रीवाणुं भकान

नैतन्मात्रमपि त्वेवं

केवलिप्रोक्तधर्मतः ।

भ्रंशमप्याप्नुयाद् हा हा !

स्त्र्यालयः प्रलयावहः ॥१-७॥

ओटलुं ४ नहीं

पागु स्त्रीयुक्त मकानमां रहेनार

ब्रष्ट पागु थाय

केवलीकथित धर्मथी

रे...

शुं छोई शके

आथी वधु प्रलय ?

સંયમી સ્ત્ર્યાલયત્યાગી

તદત્યાગી ત્વસંયમી ।

સિદ્ધાન્તઃ સાક્ષિતામેતિ

સ્ત્ર્યાલયઃ પ્રલયાવહઃ ॥૧-૮॥

જે સંયમી છે

એ સ્ત્રીયુક્ત મકાનનો ત્યાગ કરે છે

ને જે એનો ત્યાગ નથી કરતો

તે અસંયમી છે

સાક્ષી છે અહીં

ઉત્તરાધ્યયન આદિ સિદ્ધાન્ત

બોલ,

જે તારું સર્વસ્વ લઈ લે

એ પ્રલય સિવાય બીજું શું હોય ?

(વસન્તતિલકા)

દાવાનલે વરતરો વિહિતો નિવાસઃ
સિંહાદિસઙ્કુલવને વસતિર્વરા ચ ।
સ્ત્રીભિઃ સહાધ્વલવમાત્રમપિ વ્યતીતં
સ્યાત્તે ભયઙ્કરતરં તદિદં જહીહિ

॥૧-૧॥

વધુ સારો છે
ભડભડતા દાવાનળમાં નિવાસ
હજી સારો છે
સિંહ વગેરેથી ભરપૂર વનમાં આવાસ
પણ ભયંકરથી ય ભયંકર છે
ક્ષણ માટે પણ સ્ત્રીનો સહવાસ
છોડી દે એને... ફાવી જઈશ.

स्त्रीकथां सम्परित्यज्य

स्वकथामात्रमग्रधीः ।

विश्राणयतु सुश्रेयः

समरादित्यकेवली ॥२-१॥

छोडीने स्त्रीकथा

मग्न थई गया

मात्र स्वरूपकथां

सभ्यक् कल्याण करे अे

केवली समरादित्य.

स्त्रिया सह कथा याऽपि

स्त्रीसम्बन्धिकथा च या ।

त्याज्यमुभयमप्येतच्च

छस्त्रीव स्त्रीकथा खलु ॥२-२॥

स्त्रीनी साथे वातो
ने स्त्री-संबंधी वातो
अे बंने छे स्त्रीकथा
त्याज्य छे बंने
कारण के
छरी छे धारदार
स्त्रीकथा.

शीलोदरविदारिणी

चारित्रान्त्रविकर्षिणी ।

ब्रह्मप्राणापहर्त्रीयं

शस्त्रीव स्त्रीकथा खलु ॥२-३॥

झडी नाभशे... शील-पेट

जहार भेंची काढशे... चारित्र-आंतरडा

ने हरी लेशे... ब्रह्म-प्राण

जरेजर

छरी ज छे

स्त्रीकथा.

वेधयिष्यति मर्माणि

स्फोटयिष्यति मस्तकम् ।

निर्दयं ब्रह्मगात्रस्य

शस्त्रीव स्त्रीकथा खलु ॥२-४॥

पींभी नाभशे ब्रह्म-शरीरने

पूरी निर्दयताथी

वींधी नाभशे अना भर्मस्थानो

ने झोडी नाभशे अनुं माथुं

भानी शके तो मान

छरी छे तीक्ष्ण

स्त्रीकथा.

મધુલિપ્તા નિશાતાગ્રા

હાસ્પૃષ્ટસુન્દરૈવ યા ।

સર્વશૂન્યૈકકર્ત્રીયં

શસ્ત્રીવ સ્ત્રીકથા ખલુ ॥૨-૫॥

ભલે મધથી લેપાયેલી છે

પણ ખૂબ તીક્ષ્ણ છે એની ધાર

ત્યાં સુધી જ એ સુંદર છે

જ્યાં સુધી તું એને અડ્યો નથી

અડ્યો

તો ગયો. થઈ જશે પછી સર્વ શૂન્ય

ઓળખી લે બરાબર આ છરીને.

નાસ્પૃષ્ઠા શસ્ત્રી હન્તીહ

સ્ત્રી તુ સ્વકથયાઽપિ હિ ।

મૃષા શસ્ત્ર્યુપમા સ્ત્રીણાં

શસ્ત્રીવ સ્ત્રીકથા ખલુ ॥૨-૬॥

છરી

તો જ મારી શકે

જો એ અડે

સ્ત્રી તો પોતાની વાતથી ય મારે છે

ખોટી એ ઉપમા છે

કે સ્ત્રી કટારી જેવી છે

કટારી જેવી તો છે

સ્ત્રીકથા.

ये दोषाः स्त्र्यालये प्रोक्ताः

शङ्काकाङ्क्षादिकाः पुरा ।

तेऽत्राऽग्रेऽपि च दृष्टव्याः

शस्त्रीव स्त्रीकथा खलु ॥२-७॥

पूर्वे

शंका, कांक्षा वगैरे જે દોષો કહ્યા

એ સ્ત્રીકથામાં પણ સમજવા

અને આગળ પણ બધે જ

છરી

તો છરી જ છે.

ब्रह्मणि चेद् रतिस्तेऽस्ति

परम्ब्रह्मणि वा पुनः ।

स्त्रियं प्रतीत्य मौनी स्याः

शस्त्रीव स्त्रीकथा खलु ॥२-८॥

जे तने ब्रह्मयर्थमां

के परंब्रह्ममां रति होय

तो संपूर्ण भौन लई ले

‘स्त्री’ नी बाबतमां.

आ तो अे छरी छे

जे लीरेलीरा उडावी देशे

ब्रह्मना पाण

परंब्रह्मना पाण.

(વસન્તતિલકા)

વાર્તા સુધર્મગણિભિઃ સહ સંવિધત્સ્વ

વાર્તા તથા કુરુતરાં હરિભદ્રપૂજ્યૈઃ ।

શ્રીમદ્દશોવિજયમુખ્યમપીહ હિત્વા

સ્ત્રીભિઃ સહાઽસ્તિ કથયા તવ કો નુ

લાભઃ ? ॥૨-૧॥

તારે વાતો જ કરવી છે ને ?

તો લઈ લે હાથમાં આગમો અને શાસ્ત્રો.

સુધર્માસ્વામી સાથે વાતો કર

હરિભદ્રસૂરિજી ને યશોવિજયજી સાથે વાતો કર

એ મહાપુરુષોને છોડીને

બૈરાઓ સાથે વાતો કરવામાં

શું લાભ છે તને ? વિચાર કરીશ ?

स्वासनसौख्यसाम्मुख्यात्

स्त्र्यासनैकपराङ्मुखम् ।

श्रीसुबाहुकुमारं तं

स्तुवे स्तुत्यपुरःसरम् ॥३-१॥

स्वरूप सिंहासनं सुभ

भेवं वहातुं लाग्युं

के सहज अणभामणुं थर्ष गयुं

स्त्री-आसन

स्तुति करुं धुं

स्तुतिपात्रोभां अग्रेसर

अ सुबाहुकुमारनी.

नैकासनं स्त्रिया सेव्यं

नापि स्त्रीसेविताऽऽसनम् ।

उभयोरप्यनर्थत्वात्

स्त्र्यासनं ब्रत्यपासनम् ॥३-२॥

न तो

स्त्री साथे अेक आसने बेसवुं

के न तो

अे जग्या पर (४८ मिनिट सुधी) बेसवुं

के ज्यां स्त्री बेठी हुती

कारण के अे बंने अनर्थ छे

स्त्री-आसन

अेटले साधुत्व रदबातल.

स्त्रिया सहोपविष्टो य

एकस्मिन्नेव चाऽऽसने ।

न स व्रती व्यतीतत्वात् ।

स्त्र्यासनं व्रत्यपासनम् ॥३-३॥

स्त्री સાથે

જે એક જ આસને બેઠો છે

એ સાધુ નથી

ઓળંગી ગયો છે એ

સાધુત્વની મર્યાદા

સાધુને સાધુ તરીકે મટાડી દે છે

સ્ત્રી-આસન.

गृहापि न सलिङ्गत्वाद्
गृहनिष्क्रमतस्तथा ।

उभयभ्रंशकृद् होवं

स्त्र्यासनं व्रत्यपासनम् ॥३-४॥

वणी એ ગૃહસ્થ પણ નથી
કારણ કે એનો વેષ તો સાધુનો છે,
ને ઘર એણે છોડી દીધું છે.

ન સાધુ

ન ગૃહસ્થ

ઉભયથી ભ્રષ્ટ કરનાર છે

સ્ત્રીઆસન.

महाव्रतभरस्य क्व

वहनं ? क्व व्यतिकरः ।

स्त्रिया सह मुने ? स्तस्मात्

स्त्र्यासनं व्रत्यपासनम् ॥३-५॥

क्यां महाव्रतोना भारनुं वहन ?

ने क्यां लप्पन-छप्पन

स्त्री साथे ?

स्त्री-आसन

अटले साधुपाणानुं लीलाम.

स्त्री यत्रापि निषण्णाऽभूत्

तत्र न कल्पते मुनेः ।

निषीदनमा मुहूर्त्तात्

स्त्र्यासनं ब्रत्यपासनम् ॥३-६॥

वणी

જ્યાં સ્ત્રી બેઠી હતી

ત્યાં પણ એક મુહૂર્ત સુધીમાં બેસવું

મુનિને ન કલ્પે

ત્યાં બેસવું

એટલે સાધુપણાનું ઉઠી જવું.

देहोष्माऽपि यतः स्त्रीणां

ब्रह्मिणां ब्रह्मघातिनी ।

सद्भावनाशिनी चातः

स्त्र्यासनं ब्रत्यपासनम् ॥३-७॥

कारण अे ४

के स्त्रीओनी शरीर-उष्मा पाण

पर्याप्त छे

ब्रह्मयारीना ब्रह्मने भलास करी देवा

अने शुभ भावनानो विनाश नोतरवा.

परिणाम स्पष्ट छे

स्त्री-आसन = श्रमण-शवासन.

किमत्र बहनोक्तेन ?

ब्रह्मपारं यदीच्छसि ।

दूर एव भव स्त्रीभ्यः

स्त्र्यासनं व्रत्यपासनम् ॥३-८॥

आमां બહુ શું કહું ?

જો તારી ઈચ્છા હોય

કે તું બ્રહ્મચર્યનો પાર પામે

તો દૂર જ રહેજે સ્ત્રીઓથી .

એમની સાથેની બેઠક તો

તારા વ્રતનું કાસળ કાઢી નાખશે.

(शिखरिणी)

समासीनो भूयाः परमगुणसिंहासन इह
स्वरूपे ह्यात्मीये स्फटिकविमलेऽप्यास्व पुनित !।
प्रतिष्ठां सिद्धेषु व्रज वरसुखाद्वैतजननीं
निषद्याभिः स्त्रीभिः-स्तव किमु गुणस्स्याद्
वद मुने ! ॥३-९॥

बेसवुं छे, तो बिराजमान थई ज्ञ
परम गुणसिंहासन पर
स्फटिक-निर्मल आत्मस्वरूप पर
अने प्रतिष्ठित थई ज्ञ सिद्धशिलानी उपर,
ज्यां छे सर्वोत्कृष्ट सुખनुं अक छत्री साम्राज्य.
बैराओ साथे बेसवामां तो
शुं लाभ थशे तने ? कहीश मने ?

स्त्रीलोकदर्शनत्यागात्
प्राप्तत्रिलोकदर्शनम् ।

गुणसागरमानुमः

साक्षात् सद्गुणसागरम् ॥४-१॥

छोऽयुं
स्त्रीलोकनुं दर्शन
ने पाभ्युं
त्रिलोकनुं दर्शन
गुणसागर !
शुं स्तुतिं कुरुं तमारी ?
अस,
साक्षात् गुणसागर.

यकृच्छकृन्मलश्लेष्म-

मज्जास्थिपरिपूरितम् ।

गात्रमशुचिपात्रं तन्

मूढ ! मूढं किमीक्षसे ? ॥४-२॥

જઠર વિષ્ટા મેલ શ્લેષ્મ મજ્જા ને હાડકાં
એનાથી ભરેલું છે એ ગાત્ર

જાણે

અશુચિનું જ પાત્ર

મૂઢ !

એને તું મોહપૂર્વક શું જુએ છે ?

कुन्दोपमानि चास्थीनि

श्लेष्मगृहं विधूपमम् ।

मांसं काञ्चनकुम्भाभं

मूढ ! मूढं किमीक्षसे ? ॥४-३॥

मुग्ध !

દાંત હાડકાં છે

એમાં તને મોગરાની કળી દેખાય છે

મુખ શ્લેષ્મથી ભરેલું છે

એમાં તને ચંદ્ર દેખાય છે

અને સ્તન માંસની ગાંઠો છે

એમાં તને સુવર્ણકળશ દેખાય છે

શું છે આમાં ? સિવાય તારું અજ્ઞાન...

गलल्लालाकरालाऽऽस्यं

मांसग्रन्थी गडुद्वयम् ।

उपस्थं स्रावि बीभत्सं

मूढ ! मूढं किमीक्षसे ? ॥४-४॥

કેવું વિકરાળ છે મુખ !

ટપકી રહેલી લાળ તો જો

ને આ માંસની ગાંઠો !

બે ગુમડા જ જોઈ લો. ને જઘન !

છી છી છી, કેટલું બીભત્સ, કેવો દુર્ગંધી સ્રાવ

ઓ મૂઢ ! એમાં જોવા જેવું છે જ શું ?

એ તો કહે ?

कुथितकुणपगन्धं

कुमिकुलशताविलम् ।

चर्मरन्ध्रं जुगुप्साकृन्

मूढ ! मूढं किमीक्षसे ? ॥४-५॥

કહોવાઈ ગયેલા મડદા જેવી દુર્ગંધ

ખદખદતા સેંકડો કૃમિઓ

ચિતરી જ ચડે

એવું છે આ ચર્મછિદ્ર

ઓ મૂઢ !

રહેવા દે

આમાં ક્યાંય મોહ કરવા જેવો નથી.

उत्तानोच्छूनमण्डूक-

दारितोदरसन्निभम् ।

स्त्रीव्रणं क्क्रेदि बीभत्सं

मूढ ! मूढं किमीक्षसे ॥४-६॥

દેડકાનું મડદું હોય

એ ય સડી ગયું હોય

ચત્તુ પડ્યું હોય

ને એનું પેટ ફાટી ગયું હોય

એવી બીભત્સ છે દશા

સ્ત્રી-જઘનની

એ જ તારી મૂઢતા છે.

કે તું મોહથી જુએ છે એને.

चर्मखण्डं द्विधा भिन्न-

मपानोद्गारधूपितम् ।

दुर्गतेरग्रिमं द्वारं

मूढ ! मूढं किमीक्षसे ? ॥४-७॥

બીજું એમાં છે પણ શું ?

સિવાય ચામડાનો એક ટુકડો

જેના બે ભાગ થયા છે. ને અપાન વાયુએ

એમાં ઘાટ ઘડ્યો છે કથીરમાં દુર્ગધનો

મૂઢ ! તું આમાં મોહાય છે ?

આ જ તો પ્રથમ દ્વાર છે

તારી દુર્ગતિનું.

बहिरन्तर्विपर्यासं

स्त्रीकाये यदि दृक्ष्यसि ।

तदा ज्ञास्यसि मत्प्रश्नं

मूढ ! मूढं किमीक्षसे ॥४-८॥

બહારનું અંદર

ને અંદરનું બહાર

સ્ત્રીશરીરમાં જ્યારે આટલું તને દેખાશે

ત્યારે સમજાશે મારો પ્રશ્ન

મૂઢ !

શું જોઈ રહ્યો છે તું મોહથી ?

(शार्दूलविक्रीडितम्)

प्रज्ञावानसि चेत्तदा तु वनिता-
गात्रेषु दृष्टेष्वरं,
प्रत्यासंहर दृष्टिमुग्रकिरणे,
दृष्टे यथाऽऽकर्षसि ।
सर्पो दृष्टिविषोऽपि रे वरतरो,
दृष्टो न यो हिंसति ।
तस्मादुग्रतरं विषं तु वनिता,
दृष्टाऽपि या हिंसति ॥४-९॥

तुं बुद्धिशाली होय

તો સ્ત્રીના અંગોપાંગો દેખાતાની સાથે
એ રીતે દૃષ્ટિને પાછી ખેંચી લેજે
કે જે રીતે સૂરજને જોતાની સાથે
પાછી ખેંચી લે છે

કારણ

દૃષ્ટિવિષ સર્પ હજી સારો
કે તું એને જુએ, એનાથી તું મરી ન જાય.
એના કરતા ય વધુ ભયંકર વિષ છે સ્ત્રી
જરૂરી નથી

કે એ તને જુએ
તું એને જુએ
એટલું ય પર્યાપ્ત છે
તારા રામ રમાડી દેવા માટે.

भित्त्यन्तरश्रुतिं हित्वा

भिन्नवान् कर्मभित्तिकाम् ।

भव्याय भिक्षुरेषोऽस्तु

ब्रह्माम्भोजैकभास्करः ॥५-१॥

भीतना आंतरेथी संभजाता
दंपतिशब्दनो परिहार करीने
शेणो भांगी नांभी
कर्मोनी भीत
कल्याणकर होशे
ब्रह्म-कमणना दिवाकर
अे भिक्षु.

क्रीडाकालीनशब्दो यः

कूजितादिः स्त्रिया भवेत् ।

ब्रह्मघातसमर्थं तं

कुड्यान्तरमपि त्यज ॥५-२॥

क्रीडासमये

स्त्रीनो जे कूजित वगेरे शब्द होय

ते य समर्थ छे

ब्रह्मनो विनाश करवा भाटे

नहीं सांभणतो अने

दीवालना आंतरेथी पाण.

अन्यदाऽपि स्त्रियाः शब्दो

मृदुर्मोहशरोपमः ।

सुतरां कामकालीनः

कुड्यान्तरमपि त्यज ॥५-३॥

स्त्रीनो शब्द

अन्य काणे पाण्डु मृदु होय छे

शाण्डे

मोहुराजानुं शरसंधान

तो कामकाणे तो सुतरां...

त्याग करजे अनो

भीतना आंतरेथी पाण्डु.

વિષમા વિષયે તૃષ્ણા

અનાદ્યા ભવભાવના ।

દુર્જયાનીન્દ્રિયાણીતિ

કુડ્યાન્તરમપિ ત્યજ ॥૫-૪॥

‘મને વાંધો નહીં આવે’

એમ ?

અંધારામાં છે તું

વિષયતૃષ્ણા વિષમ છે

ભવભાવના અનાદિની છે

ને ઈન્દ્રિયો દુર્જય છે

છોડી દેજે

દીવાલ પાછળના શબ્દને ય.

नात्मपरीक्षणं युक्तं

ब्रह्मणीत्यनुशासनम् ।

परीक्षेच्छाऽपि कामोत्था

कुड्यान्तरमपि त्यज ॥५-५॥

ब्रह्मचर्यना विषयमां

आत्मपरीक्षा उचित नथी

अेवुं अनुशासनं छे

महापुरुषोनुं

वास्तवमां तो परीक्षानी ईच्छा पाशु

‘काम’नी नीपज होय छे

नहीं सांभणतो

अे शब्दने पाशु.

अव्यक्तोऽपि स्त्रियास्त्याज्यः

शब्दस्तदितरः पुनः ।

सुतरामेव हेयोऽस्ति

कुड्यान्तरमपि त्यज ॥५-६॥

शो अव्यक्त पाशु

त्याज्य होय

स्त्रीनो शब्द

तो व्यक्त तो

सुतरां त्याज्य छे

घशुं घशुं कही जाय छे

‘कुड्यान्तर-त्याग’ नो सदेश.

दूष्यान्तराद्यपि ज्ञेयं

कुड्यमित्युपलक्षणात् ।

नटत्यागे यथा नट्याः

कुड्यान्तरमपि त्यज ॥५-७॥

दीवाल

अे तो उपलक्षणुे छे.

अेना परथी

'पडदो' वगरे पणु समजवानुं छे.

जेम 'नट'ना वर्जनमां नटीनुं पणु

समजाय छे उवे,

कुड्यान्तर - त्याग ?

सर्वदा सर्वथाऽन्यत्र

भिक्षाशोधिप्रयोजनात् ।

हेयः स्त्रीरव इत्यर्थः

‘कुड्यान्तरमपि त्यज’ ॥५-८॥

सर्वदा

ने सर्वथा

त्याज्यं छे स्त्रीशब्द - श्रवाणु

सिवाय छे

भिक्षाविशुद्धिनुं प्रयोजन

तात्पर्यं छे आ

‘कुड्यान्तर-त्याग’ना संदेशनुं.

(उपजाति)

आकर्णयानाहतनादमन्तः

सुधास्वरूपं परमं प्रणादम् ।

सद्ब्रह्मनादं तमिमं विहाय

श्रव्यं किमु स्याद् वद विश्वविश्वे ? ॥५-९॥

सांभणवा जेवो तो छे

अंतरनो अनाहतनाद

जे छे परम प्रणाद

मानो साक्षात् सुधा

समग्र विश्वमां बीजुं कांई ज

सांभणवा जेवुं नथी

सिवाय अे शुद्ध ब्रह्मनाद.

जिनाज्ञां संस्मरन्नित्यं

पूर्वक्रीडितमस्मरन् ।

प्रातः संस्मरणीयोऽयं

मुनिस्तं संस्मराम्यहम् ॥६-१॥

नित्यं जे स्मरણ करे

जिनाज्ञानुं

ने नित्यं जेमने विस्मरण छे

पूर्वक्रीडानुं

प्रातः स्मरणीय छे ओ मुनिराज

करुं छुं ओमनुं

सम्यक् स्मरण.

दृष्ट्वा गृहाश्रमं येऽपि

भुक्तभोगास्तु दीक्षिताः ।

तेभ्य आहुर्जिना इत्थं

पूर्वक्रीडां तु मा स्मर ॥६-२॥

धर-संसारने जेઈने
ભુક્તભોગી થઈને
જેઓ દીક્ષિત થયા છે
તેમને જિનેશ્વરો કહે છે
કે નહીં યાદ કરતો
પૂર્વક્રીડાને.

उपभुक्तं विषं हन्ति

विषयाः स्मरणादपि ।

विषादप्यतिविषं तत्

पूर्वक्रीडां तु मा स्मर ॥६-३॥

विष तो

तेने જ મારે

જે એને ખાય

વિષયો તો

એમનું સ્મરણ કરનારને ય

માર્યા વિના રહેતા નથી

વિષથી ય અતિવિષ છે પૂર્વક્રીડા

નહીં યાદ કરતો એને.

दर्शने चित्तहर्त्री स्त्री
स्पर्शने बलहारिणी ।
स्मरणे प्राणहर्त्री तत्
पूर्वक्रीडां तु मा स्मर ॥६-४॥

स्त्री
दर्शनથી ચિત્ત હરે છે
સ્પર્શનથી બળ હરે છે
ને સ્મરણથી પ્રાણ હરે છે
મરી પરવારશે તારું બ્રહ્મ
જો યાદ કરી છે
પૂર્વક્રીડાને.

क्लेशसङ्क्लेशसम्प्राप्ति-

रप्राप्ते स्मृतिगोचरे ।

प्राप्ते तु भस्मसात् सर्वं

पूर्वक्रीडां तु मा स्मर ॥६-५॥

જેનું સ્મરણ કરીશ એ નહીં મળે

તો પામીશ

તનનો ક્લેશ

ને મનનો સંકલેશ

ને જો એ મળશે

તો રાખ ને ખાખ થશે

તારું સર્વસ્વ

બહેતર છે એનું સ્મરણ જ નહીં કર.

સામાયિકમુનેઃ શ્રુત્વા-

ઽનર્થ પ્રાક્ક્રીડિતસ્મૃતેઃ ।

અનાર્યકુલજન્માદિં

પૂર્વક્રીડાં તુ મા સ્મર ॥૬-૬॥

સામાયિકમુનિ

પૂર્વક્રીડાના સ્મરણથી

જે અનર્થ પામ્યા

અનાર્ય કુળમાં જન્મ વગેરે...

એને યાદ રાખજે

ને ભૂલી જજે

પૂર્વક્રીડાને.

સંયમાડડનન્દશૈલે તુ
પૂર્વક્રીડાસ્મૃતિઃ સ્મૃતા ।
વજ્રાશન્યધિકા તસ્માત્
પૂર્વક્રીડાં તુ મા સ્મર ॥૬-૭॥

પૂર્વક્રીડાનું સ્મરણ
વધુ ભયાનક છે
વજ્રાશનિ કરતાં પણ
તારો સંયમનો આનંદ પર્વત જેવો હશે
તો ય એ કરી નાખશે
ચૂરે ચૂરા
રખે ભૂલી જતો
પૂર્વક્રીડાને ભૂલવાનું.

सकृद् वान्तं पुनः पातुं
लोकधर्मेऽपि नेष्यते ।
लोकोत्तरे स्थितो धर्मे
पूर्वक्रीडां तु मा स्मर ॥६-८॥

ना पाडे छे लोकधर्म पाश
तेने याटवानी
जेने वमी दीधुं छे
तुं तो
लोकोत्तर धर्मनो सभ्य छे
जे छोऽयुं
अने याद ना कर.

(उपजाति)

देवाधिदेवं स्मर शर्मदं त्वं
गुरुं परम्ब्रह्ममयं तथैव ।
स्वलक्षणं सर्वविलक्षणं च
स्मर स्मरातः परमस्ति नान्यत् ॥६-९॥

याद तो कर

सुखदायक देवाधिदेवने

परंब्रह्मस्वरूप गुरुदेवने

ने सर्वतत्त्वविलक्षण आत्मस्वरूपने

जस,

आथी यद्वियातुं बीजुं कांई ज नथी

जेने तुं स्मरणीय कही शके.

स्वर्गोत्तमे प्रणीतो यः

प्रणीताऽऽहारवर्जनात् ।

धन्यं धन्यानगारं तं

वन्दे वन्दैकशेखरम् ॥७-१॥

प्राणीत आहारना त्यागे

जेमने सर्वोत्कृष्ट स्वर्गमां

पहोंयाडी दीधा

वंदन छे

वंदनीय - वरेण्य

धन्य

ओ धन्ना आणगारने.

गलद्घृतादिबिन्दुर्य

आहारो दर्पवर्धनः ।

समयोक्त्या प्रणीतं तत्

प्रणीतं त्यज भोजनम् ॥७-२॥

टपकी रक्षा છે જેમાંથી
ધી વગેરેના ટીપા
એ આહાર દર્પવૃદ્ધિ કરે છે
આગમ-પરિભાષા
પ્રણીત કહે છે એને
છોડી દેજે એવું ભોજન.

ततो मांसादिचैत्यं स्याद्
विवेकविलयस्ततः ।

ततोऽकार्यततिस्तस्मात्
प्रणीतं त्यज भोजनम् ॥७-३॥

प्राणीत भोजनथी थाय
मांस वगेरेनी पुष्टि
अेनाथी थाय विवेकनो विलय
ने अेनाथी
अकार्यनी परंपरा.
भंजूर न उोय
तो नाभंजूर करी देजे
प्राणीत भोजनने.

મોહોદયોઽપિ દ્રવ્યાદિ-

સહકારિણમિચ્છતિ ।

મા પૂરય તદીચ્છાં

પ્રણીતં ત્યજ ભોજનમ્ ॥૭-૪॥

મોહોદય ઈચ્છે છે

દ્રવ્ય વગેરે સહાયકને

તું એની ઈચ્છા પૂરી કરે

એના કરતા બહુતર છે

કે પ્રણીત ભોજનનો

ત્યાગ કરી દે.

હિત્વા સત્સંયમં દગ્ધ્વા

સહસ્રવત્સરં તપઃ ।

કણ્ડરીકોઽપ્યતો ધ્રુષ્ટઃ

પ્રણીતં ત્યજ ભોજનમ્ ॥૭-૫॥

લૂંટાઈ ગયું શુદ્ધ સંયમ

બળી ગયો હજાર વર્ષનો તપ

ને પતન થયું

ઠેક સાતમી નરક સુધી

આજે પણ

કહી રહ્યા છે કંડરીક મુનિ

છોડી દેજે પ્રણીત ભોજન

ખૂબ પસ્તાઈશ.

आगमे विकृतिमात्र-

मप्यभीक्षणं निवारितम् ।

कोऽवकाशः प्रणीतस्य ?

प्रणीतं त्यज भोजनम् ॥७-६॥

आगमे तो

वारंवार विगळ वापरवानो य

निषेध क्यो छे

तो पछी प्राणीत आहारनी तो क्यां वात

रही ?

छे जरूर कहेवानी,

के छोडी दे अने ?

नमस्तेभ्यो महर्षिभ्यो

येऽलेपकृतभोजनाः ।

तानालम्ब्यापि रे जीव !

प्रणीतं त्यज भोजनम् ॥७-७॥

जेमनी गोयरी ज अेवी

लूभी ने सूभी, के पात्र ज न लेपाय

लाभ लाभ वंदन

अे महर्षिओने

आत्मन् !

आलंबन ले अेमनुं

ने छोडी दे कम से कम

प्रणीत भोजन.

આત્મગવેષકસ્યેદં

વિષં તાલપુટં યથા ।

સિદ્ધાન્તઃ સ્પષ્ટમાખ્યાતિ

પ્રણીતં ત્યજ ભોજનમ્ ॥૭-૮॥

સ્પષ્ટ કહે છે સિદ્ધાન્ત

આત્મસાધક માટે

ખતરનાકથી ય ખતરનાક

ઝેર છે

પ્રણીત ભોજન

છોડી દે એને

નહીં તો ક્યાંયનો નહીં રહે.

(વસન્તતિલકા)

જ્ઞાનામૃતે સુખરસે ભવ સન્નિમગ્નઃ

શશ્વત્સુખે સમરસે ભવ સન્નિલીનઃ ।

આત્મસ્વરૂપરમણે પરમં પ્રમોદં

સમ્પ્રાપ્ય દૃશ્યસિ રસં વિરસં તુ શેષમ્ ॥૭-૯॥

સુખનો જ રસ છે જ્ઞાનામૃત

એક વાર ડુબકી લગાવી દે એમાં

શાશ્વત સુખ ભર્યું છે સમતારસમાં

બસ, એક વાર લયલીન થઈ જા એમાં

પરમાનંદ પામીશ

આત્મસ્વરૂપ રમણમાં

ને પછી બીજા બધા જ રસો

વિરસ લાગશે. સાવ જ ફિક્કા.

अतिमात्राऽऽहृतित्यागा-

दतिमात्रसुखास्पदम् ।

वचोऽतिगगुणं वन्दे

वीतरागोपमं मुनिम् ।८-१॥

छोऽयो

अतिमात्र आहार

ने पाभ्या

अतिमात्र आनंद

वंदन होजे

वचनातीत गुणोना स्वामी

वीतराग-उपमाना आसामी

अ मुनिराजने.

ऋक्षमप्यधिकं भुक्तं

कामोद्रेकाय जायते ।

प्रणीतस्य कथा केति

परिहरातिमात्रकम् ॥८-२॥

ऋक्ष पाण्डु

शो वधुं पडतुं भवाय

तो ओ कारणु बने छे

कामोद्रेकनुं

तो प्रणीतनी तो

वात श शं करवी ?

छोडी हे अतिमात्र आहार.

विद्वानपि विबुद्धोऽपि
सुशीलोऽपि सुसंयमी ।
कामोद्रेकात् पतत्येव
परिहरातिमात्रकम् ॥८-३॥

ભલે ને એ
વિદ્વાન હોય
વિબુદ્ધ હોય
સુશીલ ને સુસંયમી હોય
કામોદ્રેક
એનું ય પતન કર્યા વિના રહેતો નથી.
ભલું એમાં જ છે
અતિમાત્ર આહારને છોડી દે.

किञ्च जाड्यस्य हेतुः स
सर्वयोगैकबाधकः ।

व्रतित्वनाशनं तस्मात्
परिहरातिमात्रकम् ॥८-४॥

वणी
अतिमात्र आहार
जडतानुं कारणं છે
વિધન બને છે એ
સર્વયોગોમાં
છોડી દે અતિમાત્ર આહાર
એ તો સાફ કરી દેશે
તારા સાધુપણને.

किञ्चायं स्वास्थ्यसंहारः

सर्वरोगैककारणम् ।

स्वाध्यायघातकश्चेति

परिहरातिमात्रकम् ॥८-५॥

वणी એ તો

સંહાર કરે છે સ્વાસ્થ્યનો

નોતરે છે સર્વ રોગોને

ને વિઘાત કરે છે સ્વાધ્યાયનો

પોષાશે તને ?

ના, તો છોડી દે

અતિમાત્ર આહારને.

रोगे च शासनोद्धाहः

पश्य रे पश्य साधवः ।

अज्ञाः स्वभोजनेऽपीति

परिहरातिमात्रकम् ॥८-६॥

ने रोग थाय

अटले शासननी पाणु हीलना थाय.

के 'शुओ तो भरा

आ साधुओ

पोताना भोजननुं य अमने ज्ञान नथी.'

सार अे जे छे

अतिमात्र आहार छोडी दे.

बहु भोज्यं तु भुङ्क्ते स
भुङ्क्ते तु मितमेव यः ।
इति नीतिं स्मरन् विज्ञ !
परिहरातिमात्रकम् ॥८-७॥

‘जे परिमित ખાય છે
એ ઘણું ખાય છે’
યાદ રાખજે
આ નીતિવચનને
ને છોડી દેજે
અતિમાત્ર આહારને.

हिताहारा मिताहारा

अल्पाहाराश्च ये नराः ।

ते वैद्यनिरपेक्षास्तत्

परिहरातिमात्रकम् ॥८-८॥

જેઓ હિતકારક આહાર લે છે

પરિમિત આહાર લે છે

અને ઓછી વાર આહાર લે છે

તેમને કદી વૈદ્યની જરૂર પડતી નથી

તું ય થઈ જા

તેમનામાંનો જ એક.

(उपजाति)

अतीह सर्वत्र विवर्जनीयं

वृद्धप्रवाद स्त्विति विश्रुतो यः ।

स भोजने हि प्रथमं प्रयोज्यो-

ऽन्यथा द्वितीयस्य भवेन्न जन्म ॥८-९॥

‘सर्वत्र त्याज्य ए अति’

अवो प्रसिद्ध ए वृद्धप्रवाद

अने सौ प्रथम भोजनमां लगाडवो शोर्धअे.

अन्यथा

बीजुं कांर्ध एशे ज नहीं

ज्यां अने लगाडी शकाय.

विभूषापरिहारेण

विभुतासमलङ्कृतः ।

श्रमणोऽसौ श्रिये भूयाच्

छीलभूषाविभूषितः ॥९-१॥

परिहरी विभूषा

पामी विभुता

दायक होशो संयमशोभाना

शीलभूषाथी विभूषित

अ मुनिराज.

नेपथ्यमुज्ज्वलं यद्वि

यच्चाप्यन्यत् तथाविधम् ।

तद्विभूषोच्यते तज्ज्ञै-

र्विभूषां परिवर्जय ॥१-२॥

उज्ज्वल वेष

अने तेना जेवुं बीजुं पाए

अने ज्ञानीओ विभूषा कहे छे

परित्याग कर अेनो.

नारीणामभिलष्यस्स्याद्

विरूपोऽपि विभूषितः ।

का वार्त्ता सुरूपस्येति

विभूषां परिवर्जय ॥९-३॥

કદરૂપ પણ

જો વિભૂષા કરે

તો એની અભિલાષા કરે છે સ્ત્રીઓ

તો પછી રૂપવાનની તો

વાત જ ક્યાં રહી ?

છોડી દે વિભૂષા.

स्त्र्यभिलष्टस्य तु ब्रह्म

संशये स्यान्न संशयः ।

रक्ष्यं चेद् ब्रह्मरत्नं तद्

विभूषां परविर्जय ॥९-४॥

સ્ત્રી જેની અભિલાષા કરે છે

જોખમમાં જ છે

એનું બ્રહ્મચર્ય

મહામૂલું રત્ન છે આ તારું

છોડી દે વિભૂષા

જો એને સલામત રાખવું હોય તો.

મા વિસ્મરેતિ લોકોક્તિં

નાકામી મળ્ડનપ્રિયઃ ।

કામિલક્ષણરૂપાં તદ્

વિભૂષાં પરિવર્જય ॥૧-૫॥

‘જાતને તે જ શણગારે છે

જે કામી હોય છે’

આ લોકોક્તિને ભૂલતો નહીં

કામીનું લક્ષણ છે વિભૂષા

નથી લાગતું

એનાથી દૂર રહેવા જેવું ?

कायस्य मण्डनं विद्धि

ब्रह्मव्रतस्य खण्डनम् ।

हेतौ फलोपचारेण

विभूषां परिवर्जय ॥९-६॥

शरीरनो शाशुगार

अटले ब्रह्मचर्यनुं ખંડન

ઉપચારસત્ય કહે છે

કારણ જ પરિણામ હોય છે

વિચારજે ગંભીરતાથી

છૂટી જશે વિભૂષા

આપોઆપ.

तन्त्रान्तरेष्वथ स्नानं

कामाङ्गं प्रथमं स्मृतम् ।

देशतः सर्वतो वैतां

विभूषां परिवर्जय ॥९-७॥

કહે છે

બીજા ધર્મો પણ-

કામનું પ્રથમ અંગ છે સ્નાન

એ ય એક જાતની વિભૂષા છે

સર્વસ્નાન તો નહીં જ કરતો

આંશિક પણ નહીં કરતો.

સાવદ્યબહુલા ચૈષા

ક્લિષ્ટકર્મોપબન્ધિકા ।

અનાચીર્ણા મુનીન્દ્રૈસ્તદ્

વિભૂષાં પરિવર્જય ॥૧-૮॥

સાવદ્યનો પાર નથી એમાં

ચીકણા કર્મ બંધાવે છે એ

ને અનાચીર્ણા છે

પૂર્વ મુનિવરો દ્વારા

બસ

પૂરતું છે આટલું

વિભૂષાનો ત્યાગ કરવા માટે.

(शार्दूलविक्रीडितम्)

भूषां शीलविभूषणैः कुरुतमां
मौनेन सन्मुद्रिकां,
चञ्चवारुरुचिं धराभिरुचितं
चारित्रचूडामणिम् ।
ताडङ्कं भवशत्रुताडनपरं
सन्धारयोग्रं तपः,
बाह्वैः को नु विभूषणैस्तव गुण-
स्स्यान्नारकत्वादृते ? ॥९-९॥

વિભૂષા તો કર
શીલવિભૂષણોથી
ધારણ કર ચક્રચક્રાટ ને મનગમતા
ચારિત્ર - ચૂડામણિને
ઉગ્ર તપસ્યારૂપ
એ કર્ણાભૂષણને ધારણ કર
જે સંસારશત્રુના હાડકા ખોખરા કરી દે
બાકી
બાહ્ય વિભૂષણોથી તો
તને શો લાભ છે ?
સિવાય નરકના અતિથિત્વ.

कामानां पञ्चकं त्यक्त्वा
पञ्चमे सत्पदे स्थितम् ।

कामगजेन्द्रमानुमः

पञ्चमीं तु गतिं गतम् ॥१०-१॥

पांय 'काम'नो क्यो त्याग
पांयमा पदे थया बिराजमान
ने पांयमी गतिना थया शाश्वत भडेमान
कामगजेन्द्र !
थारसो 'भों'थी डोजे
स्तुति तमारी.

કામ્યન્ત ઇતિ કામાસ્તે

શબ્દરૂપાદયઃ સ્મૃતાઃ ।

સર્વાનર્થકૃતશ્ચૈતે

કામગુણાન્ પરિત્યજ ॥૧૦-૨॥

જેની કામના કરાય છે

તે કામ

શબ્દ રૂપ ગંધ રસ સ્પર્શ

મૂળ છે એ સર્વ અનર્થોના

છોડી દે એમને.

शब्दमाधुर्यमुग्धा यद्

बध्यन्ते हरिणा भृशम् ।

वधादियातनां यान्ति

कामगुणान् परित्यज ॥१०-३॥

शब्दनी मधुरता

मुग्ध करे छे हरिणोने

बंधनग्रस्त करे छे

अने आपे छे

भोत सुधीनी यातना

कांछ समज

अने त्याग कर कामगुणोनी.

स्वर्णसङ्काशशिखायां

रूपालोकविमोहितः ।

शलभो भस्मतां याति

कामगुणान् परित्यज ॥१०-४॥

सुवर्णનો ચળકાટ

દેખાય છે

દીવાની જ્યોતમાં

એના રૂપમાં મોહિત થઈને

ઝંપલાવી દે છે એમાં

પતંગિયું

ને રાખ થઈ જાય છે.

તારે ન થવું હોય, તો છોડી દે વિષયોને.

गजकर्णतलाऽऽघातान्

मृत्युमाप्नोति षट्पदः ।

गन्धलाम्पट्यमात्रेण

कामगुणान् परित्यज ॥१०-५॥

હાથીના કાનની થપાટ લાગે છે

ને રામ રમી જાય છે

ભમરાનાં

કારણ

એક માત્ર સુગંધની સ્પૃહા.

કરીશ

તો મરીશ.

गिलन् गलगतं मांसं

मीनोऽपि म्रियतेऽवशः ।

रसलौलुप्यपापेन

कामगुणान् परित्यज ॥१०-६॥

गलयंत्रमां लगाडेली लालय

मांसनो टुकडो

भारी नाभे छे माछलीने

साव ज परवशपाणे

भूणमां होय छे

मात्र रसलांपट्यनुं पाप

छोडी दे अने

मृत्यु मनगमतुं न होय तो.

करेणुकल्पनामात्रात्

स्पर्शसक्तकरः करी ।

विडम्बनाः प्रयात्युच्चैः

कामगुणान् परित्यज ॥१०-७॥

હાથણીની કલ્પનાથી જ

સળવળી ઉઠે છે હાથીની સૂંઢ

દોડાવે છે એને સ્પર્શની આસક્તિ

ને એ જ ક્ષણથી શરૂ થાય છે

એની વિડંબનાઓની પરંપરા

બચીને રહેજે

પ્રાણ છે તું

પશુ નહીં.

एकैकविषयाऽऽसक्त्या

ते पञ्चत्वमुपेन्ति चेत् ।

पञ्चसक्तस्य किं भावि ?

कामगुणान् परित्यज ॥१०-८॥

જો એક એક વિષયની આસક્તિથી ય તેઓ
મોતને ભેટે છે.

તો શું થશે એનું ?

જે આસક્ત છે પાંચે વિષયોમાં

કરજે એનો વિચાર

ક્યાંક 'એ' 'તું' ન થઈ જાય.

(उपजाति)

स्त्रीभोगमात्रं न हि मैथुनं तच्

छब्दादिपञ्चप्रविचाररूपम् ।

सद्ब्रह्मकामैरिति पञ्चकामाः

स्वप्नेऽपि हेया न निषेवणीयाः ॥१०-९॥

મૈથુન એટલે
માત્ર સ્ત્રીનો ભોગ
એવું નથી.
મૈથુનનો અર્થ છે
શબ્દ રૂપ રસ ગંધ સ્પર્શ
આ પાંચ વિષયોમાં રાગાદિપૂર્વક પ્રવૃત્તિ.
જો કામના હોય
શુદ્ધ બ્રહ્મચર્યની
તો સ્વપ્નમાં પણ નહીં સેવતો
પાંચે વિષયોને
પણ ત્યાગ કરજે એમનો.

ब्रह्मोपनिषदं होनां

विज्ञाय पालयन्ति ये ।

विज्ञेया इह ते भव्याः

प्रत्यासन्नमहोदयाः ॥१॥

ब्रह्मोपनिषद्ने

ज्ञाणे

अने पाणे

समञ्च लेवुं

डे निकटमां भोक्षे जवाना छे

अे भव्य ज्ञवो.

ब्रह्मोपनिषदं होनां

ज्ञात्वाऽप्यनादरास्तु ये ।

ज्ञेयास्ते गुरुकर्माणः

प्रायो दीर्घभवानुगाः ॥२॥

जाणीने पाण

अनादर छे जेमने

ब्रह्मोपनिषद् पर

समञ्ज लो

के भारेकर्मा छे तेओ

ने प्रायः

दीर्घसंसारी पाण.

कर्त्तव्य आदरो हास्यां

सर्वथा सर्वदाऽप्यतः ।

ब्रह्मसमाधिसम्प्राप्तिः

स्याद्यतः सर्वशर्मदा ॥३॥

भाटे

आदर करजो अेमां

सर्व रीते

अने सर्व काणे

अेनाथी ज मणशे

सर्व सुभदायक

ब्रह्मसमाधि.

कर्मारिशून्यनेत्रेऽब्दे

वैक्रमे चैत्रिके सिते ।

सप्तम्यां विहितो ग्रन्थः

सूरिकल्याणबोधिना ॥४॥

ग्रंथ रचायो

वि.सं. २०६८

चैत्र सु६ आ६मे

सूरि कल्याणबोधि द्वारा.

यदत्रासौष्ठवं किञ्चित्
तन्ममैव गुरोर्न हि ।
यदत्र सौष्ठवं किञ्चित्
तद् गुरोरेव मे न हि ॥५॥

अहीं જે
સુંદર નથી
તે મારું જ છે
ગુરુનું નહીં
ને અहीं જે સુંદર છે
તે ગુરુનું જ છે
મારું નહીં.

॥ ૧૦૪ ॥

उपसंहारः

शुद्ध्यतां मे क्षतिश्चात्र

कृतकृपैः सुकोविदैः ।

विदोऽपि सावृतेः स्यात् सा

मादृशस्तु कथैव का ? ॥६॥

कृपा करीने

बहुश्रुतो संशोधन करे

भारी क्षतिनुं.

छद्मस्थ अे विद्वान् होय

तो य संभवित् छे अेनी क्षति

पछी

भारा जेवानी तो वात ज क्यां रही ?

ब्रह्मोपनिषदेषाऽस्तु

परब्रह्मसमाधिदा ।

विश्वस्याप्यस्य विश्वस्य

फलमेतावदर्थये ॥७॥

इण मांगुं छुं अटलुं ४

समग्र विश्वने

परम ब्रह्मसमाधि आपे

आ ब्रह्मोपनिषद्.

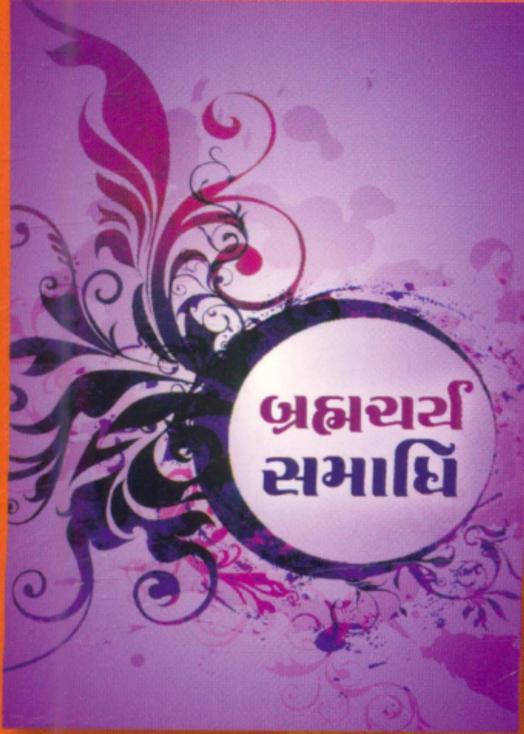

આતમ! આંતર યદ્યુથી
જોઈ લે બંધન દોય ।
રાગ ને લ્લેષ વિના ઈહાં
અવર રિપુ નવિ કોય ॥

- અનુભૂતિગીતા

Don't Miss it.

❀ મૂળકાર ❀

પ.પૂ. શ્રી પૂર્વાચાર્યો

❀ અનુવાદકાર ❀

પ.પૂ. આ. શ્રી હેમચન્દ્રસૂરીશ્વરજી

सुकृत सहयोगी

Jain Centre of Central Ohayo

Columbus, U.S.A.

Sonalben Shaileshbhai Parikh

Paras-Kunal